

Šis auditorės Daivos Žumbakienės straipsnis buvo publikuotas *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijose* (Nr. 22) 2016 metų birželio 14 dieną. Tai auditorės nuomonė dėl Finansų ministerijos atsakymo (publikuota *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijose*, Nr. 21) į viešą buhalterių bendruomenės laišką (publikuota *Apskaitos, audito ir mokesčių aktualijose*, Nr. 20).

2016-06-14

Daiva Žumbakienė

LBAA kolegijos narė, auditorė

**Ko siekiama – pirmavimo Europoje ar buhalterio profesinės kompetencijos?
(Ižvalgos dėl Finansų ministerijos atsakymo į viešą buhalterių bendruomenės
laišką)**

Finansų ministerijos atsakyme jaučiamas bandymas žaisti dvigubą žaidimą. Iš vienos pusės – išreikštas susirūpinimas, kad verslo sąlygos Lietuvoje neblogėtų, kad mirtingiems (eiliniams) buhalteriams būtų viskas paprasčiau. Iš kitos pusės – akivaizdūs, netiesioginiai veiksmai (milžiniškas spaudimas) buhalteriams uždėti papildomą finansinę prievolę.

Bandoma apeliuoti, žaisti jautriais ir dviprasmiškais teiginiais, kad į įstatymą įtraukta sąvoka BUHALTERIS PROFESIONALAS nėra prievolė, o tik, pasak Finansų ministerijos, SAVANORIŠKAS DALYKAS.

Manau, kad kiekvienam asmeniui yra aišku, kad tai akivaizdus prieštaravimas.

• Kas „įdėta“ į bet kokį įstatymą yra akivaizdi prievolė, o ne „minkšta“ išimtis, kad ir kaip į tą subjektą pažiūrėsi: iš vienos pusės ar iš kitos.

Jeigu tai nebūtų „įdėta“ į įstatymą, o tik pasakyta, kaip nuomonė ar išreikšta kaip rekomendacija (metodinė rekomendacija), suprasčiau, kad tai nėra imperatyvi (įstatyminė) prievolė.

Gyvename teisinėje valstybėje, tad visi piliečiai privalo laikytis įstatymų, o ne galvoti, kaip įstatyme rasti išimčių ir į visa tai pažiūrėti iš kitos pusės. Keista tai, kad šią mintį skleidžia viena svarbiausių Lietuvos institucijų – Finansų ministerija.

Labai maloniai nustebino, kad Finansų ministerija nėra pasyvi ir domėjosi tarptautine praktika dėl buhalterio profesionalo vardo esmės.

Visgi turbūt neverta išradinėti dviračio, kuris jau yra išrastas. Juolab kad tai (karštas diskusinis klausimas – problema) nėra kažkokia kosminė naujovė, bet pakankamai kasdienis reikalas – buhalteris.

- Būtent tarptautinė praktika galėtų būti vienas pagrindinių atsakymų, kaip išspręsti šią problemą Lietuvoje.

Finansų ministerija siuntė užklausas (paklausimus) į ES, o ne į kardinaliai skirtingų kultūrų šalis tokias kaip Japonija, Indija, Brazilija ar Meksika.

67 proc. ES šalių respondentų atsakė, kad buhalterio kvalifikacijos kėlimas yra savanoriškas dalykas (ne įstatyminis). Buhalteris tobulina kvalifikaciją per savo profesinę organizaciją.

Tik viena smulkmena – niekur (ES) tai nėra „apvilкта“ įstatymo „marškiniais“, o palikta kaip savanoriškas dalykas.

- ES šalyse buhalterio kvalifikacija siejama su profesinės organizacijos naryste, bet ne su įstatymine prievole.

Organizavusi ES šalių apklausą, Finansų ministerija atliko tikrai labai didelį darbą – gavo de facto patirties rezultatus. Apklaustos rezultatai patvirtino visiems gerai žinomą ir suprantamą dalyką, kad buhalterio kvalifikacija yra jo paties (to žmogaus) reikalas ir niekas negali nei įsakyti, nei nurodyti žmogui stoti į vieną ar kitą profesinę organizaciją. Tai yra tapatu kiekvieno žmogaus apsisprendimo laisvei pasirenkant kur jam studijuoti. Apsisprendimas – žmogaus laisva valia.

- ES tyrimo rezultatų esmė: profesinė kvalifikacija yra asmeninis žmogaus reikalas, bet ne įstatyminis.

Nė vienoje ES šalyje nėra įtvirtintos įstatymo nuostatos, kad profesionalas yra tik atitinkamos profesinės organizacijos narys.

Lietuva yra pirmoji ES šalis, įstatymu įtvirtinusi narystę.

Jau daug metų esu ACCA (Licencijuotų ir atestuotų apskaitininkų asociacijos) narė. Suprantu, kad kiekviena narystė ir siekimas tapti nariu – be galo brangus malonumas, kuris gali būti net finansiškai „neįkandamas“. Neabejoju, kad daugelis mūsų galbūt norėtų studijuoti Oksfordo ar Harvardo universitetuose, tačiau supranta, kad tam reikia nemažų pinigų.

ACCA į Lietuvą „įkėlė koją“ jau prieš daug metų. Visi supranta, kad šios ar kitos tarptautinės organizacijos įgyta kvalifikacija atitinkamam žmogui yra be galo svarbi. Siūlymas Lietuvos buhalteriams įgyti tarptautinę (ar kitą analogišką) kvalifikaciją atrodytų keistokas ir nesuprastas iš siūlančiosios šalies pusės. Suprasčiau, jei tokia prievolė būtų

taikoma išskirtinai tik valstybinių institucijų darbuotojų reikalavimams. Tai rodytų jiems pakeltą aukštą profesinę kartelę.

ACCA gyvuoja daugiau nei 100 metų. Lenkiu galvą prieš šios organizacijos egzaminų strategiją. Tai yra istorinė, daugiametė patirtis, kuri skaičiuojama ne dešimtmečiais, bet šimtmečiais.

Lietuva yra ES naujokė, palyginus su senbuvėmis, todėl suprantama, kad Lietuvos valdiškoms institucijoms kartais sunkiai sekasi sutvarkyti net elementarius dalykus.

- Istorinė raida yra palaipsnis, nuoseklus dalykas, o ne vieno mygtuko paspaudimas.

Taip pat reikia nepamiršti, kiek gyventojų ir koks pragyvenimo lygis yra Jungtinėje Karalystėje ar JAV. Negalima lyginti dviejų skirtingų dydžių ir ekonominės galios šalių. Daugiamilijoninėse šalyse, savaime suprantama, bet kokia profesinė organizacija būna reikšmingai didelė narių skaičiumi. Tad narystė atitinkamoje organizacijoje nėra reikšminga finansinė našta jos nariams.

Žvelgiant iš šalies, susidaro vaizdas, kad Finansų ministerija gyvena ne Lietuvoje, bet, tarkime, Šveicarijoje, Jungtinėje Karalystėje arba JAV.

Finansų ministerijos atstovai teigia, kad „priklausymas IFAC yra svarbus tuo, kad užtikrina kokybinius reikalavimus savo profesinės organizacijos nariams; kad IFAC yra patvirtinusi daugybę svarbių dokumentų, reikalingų buhalterių kasdieniame gyvenime“.

Kiekviena profesinė organizacija, laikui bėgant, supranta, kad, norėdama išlikti ir sėkmingai gyvuoti, privalo retkarčiais peržiūrėti savo atitinkamas vidaus tvarkas ir procedūras tam, kad profesinės narystės kartelė būtų pakankamai pakelta. Ne išimtis ir LBAA. Kokybiniai reikalavimai savo nariams, jų kvalifikacijos tobulinimas yra vienas iš LBAA prioritetų. LBAA siekiamybė tapti IFAC nariu nėra vienadienis procesas, tai priklauso nuo daugelio veiksnių, kurie nėra priklausomi nuo LBAA.

Pagrindiniai IFAC leidžiami dokumentai yra sietini išskirtinai tik su auditorių darbo profesija. Buhalterių etikos kodeksas yra dokumentas, taikomas tiek auditoriams, tiek ir buhalteriams.

Labai keista Finansų ministerijos nuomonė, kad tik ši organizacija yra svarbiausia buhalteriams pagal jų išleidžiamų dokumentų aktualumą.

Norėtusi Finansų ministerijos paklausti:

a) Ar neteko girdėti, kad Lietuvos buhalteriams yra svarbiausi du dalykai: mokesčiai ir apskaita?

b) Verslo sektoriaus apskaitos standartai yra parašyti Tarptautinių apskaitos standartų pagrindu, kuriuos parengė ne IFAC, bet Londone įsikūrusi Tarptautinė apskaitos standartų valdyba.

Tiek Finansų ministerija, tiek ir visa visuomenė supranta problemos esmę, t. y. pagrindinis sopulys yra tinkama profesinė buhalterių kvalifikacija. Klausimas išlieka atviras: kokiais metodais, būdais visa tai galima būtų pasiekti ar įvertinti. Manychiau, kad atitinkamų institucijų darbas, tarkime, Registrų centrui stebint pateiktas finansines ataskaitas, teikiant apibendrintai dažniausiai daromų klaidų analizes, dažnesnis nemokamų seminarų rengimas – visa tai būtų dalis tinkamų priemonių, siekiant, kad buhalteriai darytų mažiau klaidų ir plėstų savo savišvietą.

Ar maža šalis tikrai turėtų imtis tokių kardinalių priemonių? Klausimas labai abejotinas ir svarstytinas. Lietuva yra pasirinkimo kryžkelėje: ar palikti taip, kaip traktuojama visoje Europoje, kad profesinė kvalifikacija yra žmogaus asmeninis reikalas, ar būti Europos Sąjungoje pirmąja valstybe, kurioje profesinė kvalifikacija siejama su įstatymo reikalavimais.